

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНСИЭЛИ

2014 сыл
Ыам ыйын
28 күнэ
Сэрэдэ
№ 74-75 (10131)

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улуунун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

БЭБЭНЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын
мунһабыттан
бэлиэтээһиннэр

Статистика салаатыгар 5 киһи үлэтир. Сыл устата 6000 матырыяааы бэлэмнээтилэр, 3 штатбуллетень, 12 брошюра таһаарбыттар. 2015 с. микро-переписка, 2016 с. тыа хаһаайыстыбатын перепиһигэр бэлэмнэни үлэтэ барар. Сүрүн кыһалбалара, чуолаан тыа хаһаайыстыбатын салаатыгар отчуоттааһын мөлтөбө. Бу төрүтүнэн бугхалтердар бэлэмнэрэ мөлтөбө, компьютеры мөлтөхтүк баһылаабыттар буолар.

***

Кэлэр сылларга Үөдэйтэн Түбүбэ диэри оптоволокну нөнгүө цифровой сибээс кириэхтээх. Аһыах абоненнардаах Искра уонна Фрунзе бу программа кирибэтиллэр. Куорат линиятын 5 остуолбаларын түгүнэри көтөн, өрөмүөнгө элбэх бириэмэ уонна күөс эрэйиллэр, аны дьуурунай смена диэни сарбыан кэбиспиттэр.

***

Ыам ыйын 25 күнүттэн өрүскэ кыра уйуктаах суднолар сырыыларга көнүлүннэ. Граф Биэрэгиттэн СПЖ сылдыар, манна докумуоннара син баар, оттон Көбөкөн баржата уонна катера туох да докумуона, лицензията суох мэээ сылдыар. Маны бэрээдэктэхпит диэн В.Н. Мохначевский тоһоолоон бэлиэтээтэ. Суднолар тохтуур сирдэригэр причаллар уонна туалеттар баар буолуохтаахтара быһаарыллыбыт.

***

Роспотребнадзор иһитиннэригинэн, Тулдукка баар водозаборт уутун настааба бьстар мөлтөх, водовозтар ууну Сиэникэйтэн тизийэхтээхтэр. Инникитин водозабору ууттан тэйтэн күрүөлүүр-хаһаалыыр эрэйиллэр.

***

Үөрэх управлениетын дааннайынан, быйыл 296 выпускниктан 16-та кыһыл уонна үрүн көмүс мэтээллэри ылар кыахтаахтар. Бэнидиэнныктэн ЕГЭ садалаанна, онно электроэнергия быстыа суохтаах. Республика үрдүнэн үөрэһири таһымнаах 3 бастыгнар ахсааннарыгар киирдибит, Дьокуускайы уонна Ханалас улуунун сэргэ.

***

Ааспыт нэдиэлэбэ маһы олодууга 22 тэрилтэ, 4 нэһилик кыттыны ылла. Манна 600 киһи 100-тэн тахса биригээдэнэн, 17 массыналаах үлээтилэр. Барыта 3600 мас олодуулунна, өссө эбии 2000 олодуохтаахпыт диэн улуус архитектора А.П. Сысолятина иһитиннэрдэ.

***

Административнай комиссия ааспыт нэдиэлэбэ 17 боро-токуоулу толорбут, 12 уураах таһаарбыт, 15 киһи эппиэтинэскэ тардыллыбыт.

***

Ааспыт нэдиэлэбэ Оонньуулары ойүүр фонда счетугар 300 тыһ. тахса солк. киирбит. 7 мөл. 528 тыһ. 270 солк. фонда счетугар киирбититтэн 7 мөл. 196 тыһ. 357 солк. араас хайыскаларга туһанылынна.

В. КАСЬЯНОВ

VI-с спортивной оонньуулары көрсө

ТҮМСҮӨБҮН!

Хас биридди киһи бэйэтин государственнын, республикатын, төрөөбүт улуунун патриота буолуохтаах дьэн санаанан салайтаран биһиги, «Дьулус - 97» бааһынай хаһаайыстыба кыраый коллектива, Саха сирин норуоттарын VI-с спортивной оонньууларын ытыгыга 100 тыһ. солк. харчынан бэйэбит көмөбүтүн оҥордубут.

Төрөөбүт Наммыт улуунун үтүө аата-суола ааттанарыгар түмсүүлээхтик турунан, бу оонньуулары үрдүк таһымнаах ытыгыга бары биригэ үлэтири коллегаларыбытын, тыа хаһаайыстыбатын кооперативтарын, бааһынай, подсобнай хаһаайыстыбалары, предпринимателлэри бэйэбит кыаххытынан кылааккытын киллэрэргитигэр, бириэмэ сүрдээх ыгым, оонньууларга дылы ыйтан эрэ ордук бириэмэ хаалла, онон бары түһүнэн кэбиһиһигэр дьэн ыгырабыт.

«Дьулус - 97» б/х коллектива, Бөтүг

VI-с спортивной оонньуулар буолаллара ыйтан эрэ ордук кэм хаалла. Тэрээһин үлэтигэр араас хайыскаларынан тустаах комиссиялар араас үлэтигэр хамсыы сылдыаллар. Онтон культурнай-маассабай үлэбэ эппиэттээх, улуус баһылыгын социальной боппуросуотарга солбуйааччы В.Н. Дьяконованы кытта көрсөн кэспэтиг.

- *Венера Никитична, эн салайар комиссияг ханнык хайысханан дьарыктанары?*

- Биһиги үлэбит сүрүн хайыскалары маассабай иһитиннэрэр средстволары кытта үлэ, культурнай-маассабай тэрээһиннэр, сынныалаг тыриийи, сувенирнай уонна бэчээтинэй үлэлэр уонна быыстапкалары тыриийи буолар.

- *Бу хайыскалар үлэлэрин сүрүн соруктарын туһунан сырдатан дуо?*

- Оонньууларга Саха республикатын бэчээт уонна радионан, телевидениенэн биэри дьыалаларыгар департамент күүстээх үлэни ыытар. Бу үлэ департамент медиа-былааныгар олобуран ытыгыттар. «Саха сирэ», «Спорт Якутия», «Дьулурдан», «Якутия» диэн республика хаһыаттарыгар ыстатыйалар тахса тураллар. «Саха» көрдөрөр-иһитиннэрэр хампаанньатын «Сага күн», «Сонуннар» биэриилэригэр 4 эфир таһыста уонна Оонньуу рекламатын ролика көстө турар. Радионан «Тэттик сонуннар», «Сэргэх кэспэти» биэриилэргэ иһитиннэриилэр оҥоһуллаллар. Ону таһынан, бэйэбит улууспут хаһыатыгар «Саха норуотун VI-с спортивной оонньуулары көрсө» диэн спецрубрика араас матырыяааллар бэчээт-тэнэллэр.

Оонньуу символиката (талисман, логотип) спорт министерствота уонна республикатаағы тыриийэр комитет сөбүлэһитинэн «Нам улуунун» МТ баһылын 2014 сыл олунуу 24 күнүнээһи 369-р №-дээх дьаһалынан уонна оонньуубут эмблемата республикатаағы тыриийэр комитетынан биэргэрэммитэрэ. Сувенирнай оҥоһуктары «Принтсервис» ХЭТ-бэ сакаастаан онотторо сылдыабыт. Итини таһынан, «За вклад в проведение VI спортивных Игр народов РС(Я)» диэн өйдөбүннүк бэлиэ баар буолуо. Бу бэлиэни «Цикл» диэн ХЭТ-бэ онотторобут.

Онтон атын полиграфической өгөлөрү «Ректаим», «Копиртехсервис», «Кодак» о.д.а. тэрилтэлэр оҥоруохтара. «Спортивная слава Намского улуса» диэн нэһиликтэригэр, улуспут, республикабыт чизһин араас сылларга көмүскээбит спор-

БЭЛЭМНЭНИИ ҮЛЭТИГЭР ЫҢЫРАБЫТ

VI-с спортивной оонньуулары ыгытарга бэлэмнэниги дьарыктаах буолуу Киинэ Нам селотун дьаһалтатын кытта дуогабардаһан общественной үлэтигэр тыриийэр. Манна үлэтэ суох дьон, пенсионердар, тэрилтэлэр уопускалаах үлэтигэр, кыттыахтарын сөп. Бадалаах дьон кылгас болдьоххо (1-3 ыйга диэри) общественной үлэлэргэ кыттыахтарын сөп. Хамнаһы биригэ ыйга - 12515 солк. Хас биридди үлэтигэ кытта үлэ дуогабара түһэрииллэр, пенсионнай у.о.д.а. төлөбүрдэр оҥоһуллаллар. Үлэ хабаана араас: село ис-тас өттүн тупсарыы, хаарбах тутуулары көтүүрү, кизэргэти, баннердары ыйааһын, сибэкки олодуу, көрүү-хараһыы, ону таһынан, культурнай мероприятияларга бэлэмнэни, тэрээһин үлэлэрэ. Үлэтигэр бадалаахтар дьарыктаах буолуу Киинигэр манньк докумуоннары илдэ кэлэллэр: паспорт, трудовой книжискэ (баар буоллаһына), үөрэх докумуона, ИНН, СНИЛС. *Билсэр телефонугут: 41-2-04, 41-1-48*

ҮРДҮК ТАҢЫМНААХТЫК ЫТЫЛЛЫАҒА

тсменнары сырдатар кинигэ 2 тыһ. экз. «Бичик» кинигэ издательствотыгар бэчээттэнэ сылдыар. Маны таһынан, «Намский улус - долина Энциэли» диэн ыйыннык матырыяаалаах буклет уонна программа онорон ыам ыйын 15 күнүттэн тустаах дьон үлэлэрин садалаатылар. Бу буклет 120 тыһ. солк. суумаһа оҥоһуллар. «Спортивная слава Намского улуса» диэн быыстапка-экспозиция матырыяаалын бэс ыйын сагатыгар бүтэриэхтээхтэр.

- *Культурнай-маассабай тэрээһинэй кимнээх сүрүн-нүүлэри?*

- Оонньууларбыт культурнай тэрээһиннэрэ үрдүк таһымнаахтык ытыллалларын инниттэн Е.А. Заровняева салайааччылаах Дирекция тэриллитэ. Нэһиликтэргэ уус-уран самодеятельность фестивала ытыллыбыта.

Ону таһынан, үөрэх салаатынан «Битва хорөв» уонна бальнай үнкүү куюнкуустара буолбуттара. Мантан үчүгэй нүөмэрдэр талыллан Оонньууларга буолар культурнай тэрээһиннэргэ кыттыны ылыахтара. Оонньуу аһыллыгын, сабыллыгын тэрээһинин Саха республикатын культуратын министерствота, Нам улуунун культуратын уонна дуоһуона сайдыгын управлениета салайаллар. Кылаабынай режиссер Н.С. Ермолаев, уус-уран салайааччы А.А. Ермолаев, иккиэн бэйэбит биригэ дойдулаахтарбыт.

Оонньуу кэмигэр 57 культурнай тэрээһиннэр ытыллаллара былааннаһар. Мантан республикатаағы таһымнаах

«Куба Кую» уонна «Энциэли Ботура» диэн улахан куюнкуус ытыллылар.

- *Оонньуу аһыллыгыгар, сабыллыгыгар төһө киһи кыттары, репетиция хаһаан-гыттан садаланары?*

- Аһыллыгыгар, сабыллыгыгар уопсайа 2500 тыһ. кэригэ киһи кыттыаһа, онтон 1500 тыһ. улахан дьон, 900-чэкэ оҥо. Ону таһынан, республика улуустарыгтан уонна Дьокуускай куораттан 300 оҥо, ычат эбии кэлиэхтэрэ. Манна кыттар 340 оҥо Аппааныга, Граф Биэрэгэр хонуктаах лааһыга олодуохтара, 506 оҥо күнүскү лааһыга хабыллыахтара. Бу оҥолору таһаарга транспортнай схема оҥоһулла сылдыар.

Репетиция бэс ыйын 25 күнүттэн садаланыаһа. Билигин Дьокуускайга кылаабынай режиссер Н.С. Ермолаев звукорежиссердары, хореографтары, туруорааччы режиссердары кытары макетнай репетицияны садалаатылар.

- *Ханна, туох сынныалаг тэрээһиннэр буолуохтар?*

- Сынныалаг кэмигэр культура уонна сынныалаг парката баар буолуоһа. Манна оҥолору аралдытарга, араас аттракционнары тыриийэргэ бүгүнгү күнгэ 5 урбаанньыт үлэтигэр бадалаллар биллэрэллэр. Ону таһынан, Дьокуускайдаағы культура уонна сынныалаг паркатын, шапито-циркэни кытта кэспэти бара турар.

Маны таһынан, туристической маршруттар баар буолуохтара: «Нам улуунун музейдара» диэн Аппааньытаағы И.Е. Винокуров музейа, Бөтүгүнээһи Е.С. Сивцев - Таллан Бүрө музейа, Хатырыктаағы М.К. Аммосов аатынан государственность исторياتын музейа, Никольскайдаағы сир оҥоруутун музейа, Намнаағы Э. Сивцев аатынан историко-этнографической музей үлэтигэрэ. «Намский улус - родина художников» диэн Нам улуунун худоһуньуктарын быыстапка тэрилтигэ.

- *Эһиги комиссиягыт ыгытар үлэтэ үрдүк таһымнаахтык, өрө көтөбүллүүлээхтик ытыллыа диэн эрэнэбит. Оонньуулар тэрээһиннэрэ нэһилиэннэ олохтохторуттан, хас биридди киһитигэр улахан тутулуктаах. Бу хаалбыт күнүгэр өссө көхтөөхтүк түмсүбүг, биригэ сомоҕо буолуобун.*

Кэспэтэ С. АРГУНОВ

VI-с спортивной
оонньууларга
диэри
42
күн хаалла

Бүтүүмүт дьыалата

КЫЛААПТЫН КИЛЛЭРИЭХХЭ

Ыам ыйын 23 күнүнээһи туругунаан фонда счетугар 7 мөл. 528 тыһ. 270 солк. киирдэ.

Күндү олохтохтор, үлэтигэр, предпринимателлэр, биэнсийэлээхтэр, тэрилтэ салайааччылары, Оонньуулар буолаллара бэрт кылгас кэм хаалла. Бириэмэ сүрдээх ыгым, онон хаһаа набыллыбакка, сып-сап дьаһанаһа, көмөнү көмө курдук уһаппакка-кэнгэппэккэ ытан иһэргитигэр көрдөһөбүт. «Үтүө үтүөнэн төннөр» диэн өс хоһооно этэрини, эһиги кылааккыт олоххутугар, үлэтигэр-хамнаскытыгар икки төгүл эргиллиэ.

Фонда салалтата
Тел. 42551

Получатель: Некоммерческая организация «Фонд поддержки проведения VI спортивных игр народов РС (Я) в Намском улусе»
ИНН 1417999570
КПП 141701001
Банк получателя Якутский РФ ОАО «Россельхозбанк» г. Якутск
БИК 049805771
к/с 30101810600000000771
р/с 40703810060020000073
Назначение платежа: добровольное пожертвование

Тыа сиригэр – дохуоттаах үлэни

Ааспыт нэдиэлэҕэ биһиги улууспутугар СР ТХМ министрэ И.И. Слепцов VI спортивной оонньууларга бэлэмнэниини уонна тыа хаһаайыстыбатын сүрүн салааларыгар үлэ-хамнас хайдаҕын билсэ тахса сырытта.

Күнүс Н. Рыкунов аатынан библиотека актовай саалатыгар нэһиликтэр баһылыктарын, тыа хаһаайыстыбатын специалистарын, бааһынай хаһаайыстыбалар, ХЭТ уонна ТХПК салайааччыларын мунньан муньахтаата. Онон иһитиннэриини «Нам улууһа» МТ баһылыгын 1 солбуйааччы А.Я. Яковлев, ТХХ управленийтын начальнига Е.Е. Гоголев уонна улуус баһылыгын экономикаҕа солбуйааччыта Л.И. Шарпова онордулар.

Муньах кэнниттэн И.И. Слепцов улууспут салайааччыларын кытта Хамааҕаттаа баар

Тыа хаһаайыстыбатын управлениета ям ыһын 12 күнүгэр түмүт сыһыаралара кэспиилэринэн, ынах сүөһүбүт ахсаана 13544 төбөҕө тиэрдиллэнэ. Итинтэн 6,4% тэрээһиннээх хаһаайыстыбаларга, 27,3% бааһынайдарга, 66,3% кэтэх хаһаайыстыбаларга итиллэн турар.

Ыанар ынах ахсаана 4229 төбө буолла. Мантан 8,4% тэрээһиннээх хаһаайыстыбаларга 32,1% бааһынайдарга 59,4% кэтэх хаһаайыстыбаларга баар. Улуус сүөһү иитээччилэрэ сыл саҕаланыаҕыттан 129,7 тонна үүгү ыатылар. Ям ыһын 6 күнүнээҕи туругунан кыстык кэмигэр 166,4 т үүт соротуопкаланна.

Сылгы уопсай ахсаана 12333 төбөҕө тийдэ. Ити иһиттэн бааһынайдарга 5102 төбө (41,3%), тыа хаһаайыстыбатын тэрилтэлэригэр 3278 төбө (26,6%), кэтэх хаһаайыстыбалаах гражданныгар 3922 (31,8%) төбө баар.

Биз уопсай ахсаана – 6662. Элбэх биэни бааһынайдар тутта сылдьаллар, 2771 төбөнү. Быйыл улуус үрдүнэн 2834 ныйрай,

ҮЛЭ КӨДЬҮҮНЭ СИТИИЛЛИЭХТЭЭХ

«Сэргэ» б/х туттаары сылдыар 100 ыаньык сүөһү турар сана хотонун миэстэтин көрдө, хаһаайыстыба салайааччытын В.А. Герасимовы кытта көрсөн кэпсэттэ-ипсэттэ. Ол кэнниттэн 1 Хомуस्ताаха тийээн «Нам» ААО тутан эрэр 150 миэстэлээх арболитовой хотонун көрдө-иһиттэ. Манна хаһаайыстыба салайааччыта Н.П. Николаев уонна олохтоох дьаһалта специалиһа С.И. Кривошапкин кэккэ боппуруостары туруорустулар.

Онтон министр Тиит Арыы дьин уаастакка оҕурут аһын үүннэрэр Александровтары көрсөн ирэ-хоро кэпсэттэ.

Улуус салалтата уонна хаһаайыстыбалар салайааччылары овозехранилище тутуутун, сүөһү өлөрөстастыыр сыабы технологической оборудованиан хааччыйыны, Модут, Партизан нэһиликтэригэр үүтү астыыр модульной сыахтары астарыны, сылгы базатын тутууга өйбүлү онорууну, т/х бордодууксуйатын батары боппуруостарын быһаарыыга көмөлөһөрү, фермердэргэ көрүллэр квотаны улаатыннарары уо.д. туруорустулар.

ЭТЭННЭ КҮӨХХЭ ҮКТЭНЭН ЭРЭБИТ

1495 кулун төрөөтө. Кыстык саҕаланыаҕыттан 151 ынах сүөһү, 19 сылгы араас биричиинэлэртэн өлбүттэр.

Улуустааҕы статистика отдела ям ыһын 1 күнүгэр диэри хомуйбут отчуотуттан көрдөххө, 2013 с. (01.05) ынах сүөһү уопсай ахсаана 14255 эбит буоллаҕына, быйыл 13390 төбөҕө тиэрдиллэбит. Онон толоруу бырыһыана 93,9-гэ тэҥнэстэ. Ыанар ынах ахсаана 624 төбөнөн аччаабыт. Эбэтэр былырын 5093 буоллаҕына, быйыл 4469 буолбут. Ийэ сүөһү ахсаана аҕыйааһына балаһыаньа берүкүтэ суох хабааннамытын көрдөрөр.

Ынах сүөһү ордук тыа хаһаайыстыбатын тэрилтэлэригэр көвүрээтэ. Ол курдук, баларга былырын сүөһү 1048 төбөлөөх буоллаҕына, быйыл 856 (81,7%) буолла. Туһааннаах кэмгэ сылгы 892 төбөнөн эбил-

лэн 11924 төбөҕө тийдэ. Сылгы хаһаайынынааһын бары көрүннэригэр эбилинэ. Сылгыны ордук хото кэтэх хаһаайыстыбалар иитэн эрэллэр. Ааспыт сыллааҕар сылгыларын ахсаанын 478 төбөнөн эппиттэр. Үүт валовайынан былырын 15208 цн ыаммыт буоллаҕына, быйыл аһылыгынан хааччыммыт кэммитигэр 11544 цн эрэ ыанна.

Көстөрүн курдук, сыл хаалбыт ыйдарыгар сүөһү мэччирэнги таба туһанан, сайылыктарга күргөмүк тахсан сүөһүлэрбитин энчирэппэккэ, төлөһүттэхпитинэ, үүтү үрүлүччү ыатахпыттына, кыстыкка элбэх, үчүгэй хаачыстыбалаах аһылыктаах, үчүгэй тэрээһиннээх киирдэхпитинэ эрэ, сыллааҕы сородуохпыттын толоруохпутун сөп.

И. ИВАНОВ

Улуус баһылыгын колонката

ААСПЫТ НЭДИЭЛЭБЭ

Ааҕааччы, дорообо!

Мин билэрбинэн, VI спортивной оонньуулары өйүүр фондаҕа киирэр үп тула араас сураҕы-садыгы тарҕаты барар. Ол курдук, республикаттан көрүллүбүт үп бары ороскуоттары сабыахтааһын ким эрэ уҥа-ханас халытарын курдук кэпсээннэр эмиз бааллар. Правительство дьаһалыгар ыйыллыбыт 980 мөл. солк. биридди объектарынан, атын даҕаны салааларынан кэппийкэтигэр диэри тырыллан анал сыалыгар эрэ туһаныллар өйдөнүллэр. Ону таһынан, атын ороскуоттарыбытын анал фонданы тэрийэн, оно баа өтүнэн (добровольно) нэһиликтэр, тэрилтэлэр, бириддиэлэн дьон үп киллэрэллэр. Ханьык да күһэйи сагаммат.

Бүгүнгө диэри «мин хамнаспыттан күүстэринэн тутан фондаҕа утаардылар» диэн прокуратураҕа да, полицияҕа да, улуус дьаһалтатыгар да биир да үңсүү киирбэтэ. Онон сылыктаатахха фондаҕа кыттыспакка, туораттан дьонго түн-тан тылы-өһү таһаарар аҕыйах кини маньык сураҕы-садыгы тарҕатарын курдук сыаналыахха сөп.

Кырдык, фондаҕа үп киириитэ санаабыпыт хоту буолбата, манна аан дойдун үркэ-харчыга кыпчыттары дьайар быһылаах. Онон сорох өрүттэри нэһилиэнньэ өйөөн, дьоннору өйдөтөн субуотунньук бэрээдэгинэн быһаара сатыбыт. Нэһиликтэр дохуоттары тэннээһингэ (балансирование) правительствота туруорсаммыт 17 660 тыһ. солк. ылыбыт, ону таһынан, республика баһылыга 5 улахан нэһиликтэргэ (Үөдэй, 1 Хомуस्ताах, Хамааҕатта, Хатынг-Арыы, Хатырык) 1-дии мөл. солк. благоустройствота дьин көрбүтэ кэллэ. Бу барыта Оонньууларга бэлэмнэни үлэлэргэ туттулар.

Фондаҕа киирбит 7 мөл. солк. тахса үп бырабылыаньна муньабынан комиссиялар сайаапкаларыгар олозуран үллэриллэр, бу бачээт нөҕүө булгуччу сырдагыллар бэрээдэгэ олохтоммута. Онон, күндү ааҕааччы, фонда үлэтин тула араас үһүйээннэргэ, сурахтарга-садыктарга итэҕэйбэккэ Оонньууларга бэлэмнэни үлэлэргэ ким тугу сатырынан, бириэмэтэ тийэринэн тус бэйэтинэн кыттыһара быдан туһалаах буолуоҕа. Улууспутугар стадион, спорткомплекс, спортсаалалар, атын да объекттар Оонньуулар кэннилэригэр бэйэбитигэр хаалан туһалыылара, олорон түөлбөбит, улууссарбыт ыраас уонна тупсаҕай буолаллара олус үчүгэй буолбатах дуо?

Александр АТЛАСОВ

VI-с спортивной оонньуулары көрсө

Ханьык баҕарар тэрээһини, күрэхтэһини тоҕо-хана аһаан баран, нус-хас олон көрөр ордук буолааччы. Онон буолаары турар VI-с спортивной оонньууларынан сибээстээн ыалдьыттары аһаты ирдэбилэн билсэри Намнааҕы Роспотребнадзор начальнигин Ильяна Лена

Үлэлиир кэмин бириэмэтин «Ленскэй нэһилиэк» МТ баһылыгар бигэртэттэрэр. Атылыгыр сирдэригэр астарынан сыаната суруллубут меню хайаан да баар буолара ирдэнэр.

- Ханьык ас көрүнгө көнүл-лэнэрий?

- Ити аһылыкка: сүөһү иһин, этин миинэ, пельмени, миинэммит собо, гуляш, плов, эттээх хортуоска соккуойа,

ЫАЛДЫТТАРЫТЫН – ХААЧЫСТЫБАЛААХ АҢЫНАН

Ильичнаны кытта кэпсэттим. **- Хорчуопкалары, кафелары кимнээх тэрийэллэрий?** - Хорчуопкалары Намна баар остолобуойдар, кафелар, предпринимателлэр тэрийэхтэрэ уонна бириддиэлэн дьон тэрийэллэрин көнүлээтибит. **- Хорчуопка тэринэр баҕа санаалаах кини бастаан туох хардыны онороруй?** - Намнааҕы Роспотребнадзор отделыгар кэлэн анал бланка сайабылыанна суруйар. Онтон санитарнай ирдэбилгэ сөп түбэһиннэрэн объектарын бэлэмнииллэр. Мэдосмотр аһалларыгар анал формалаах бланка ылаллар. Гепатит А, дизентерия утары прививкалаах буолуохтаах, бактериологической уонна стафилококк аналиһын туттарар. Ону таһынан, ФЛГ, RW, я/глисты аналиһа ирдэнэр. Дерматолокка көрдөрөр уонна терапевт көнүлүн ылар. Онтон Роспотребнадзор аттестацияны, гигиеническэй үөрэҕи босхо ытыҕаҕа. Аһылык атыылааччы аһылыгын лабораторнай аналиһын туттарарыгар Намнааҕы «Центр гигиены и эпидемиологии» ФБУЗ филиалын кытта дуоҕабар түһэрсэр. Ол кэнниттэн аһатар сирин санитарнай паспортын онорор. Ас астыыр, атылыгыр дьон анал формалаах буолуохтаахтар.

үтэһэлээх эт уонна Роспотребнадзор көнүллээх шашлык. Бурдук аһыгар: сахалы баахыла, лэппиэскэ, алаады, килиэп. Утахха: үүттээх, саахардаах чэй, отонтон оноһуллубут морс, кофе, натуральной уонна газированнай соктар, мороженайдар көнүллэнэлэр. Онтон бырпаҕы, кымыһы анал онорор тэрилтэлэртэн ыланнар аатылыахтарын сөп. Мантан атын ас көнүллэммит. Бу астарын атылыгыр сирдэригэр буһараллар. Дьийэлэригэр буһуран аҕалаллара ирдэбилгэ сөп түбэспэт.

- Миэстэтигэр астыыр буоллактарына тэриллэрин барытын бэйэлэрэ хааччыналлар дуо?

- Туох баар малларын: ирдэбилгэ сөп түбэһэр остуолларын, олоппосторун, эбэтэр ыскамыйкаларын, иһиттэрин-хомуостарын, ууларын иһитин; тэриллэрин: холодильник, плитка, микроволновой оһохторун, кулердарын о.д.а. тэринэр кини бэйэтэ аҕалынар. Хайаан да аһыыр дьонго илиилэрин суунар сир баара ирдэнэр.

- Билинги туругунан, төһө кини сайабылыанна биэрдэ?

- Билинги туругунан, ас атылыгырга – уопсайа 33 сайабылыанна киирдэ.

Кэпсэттэ С. АРГУНОВ

Туоһулуур – сыһыара!

ФОНДА ҮБЭ ХАЙДАХ ТУҢАНЫЛЛАРЫЙ?

ТУОХХА ТУҢАНЫЛЫННА?	СУУМАТА (СОЛК.)	КИМИХЭ БЭРИЛИННЭ?
АҢЫЛЫГЫНАН ХААЧЧЫБЫ УОННА ОЛОХСУТУУ (эпшиэттээх Шаропова Л.И., улуус баһылыгын экономикаҕа солб.)		
1. Хорчуопкалары уонна кафелары тэрийииттэ палаткалары атыылаһы	1560000	«Ленские зори» ХЭО (дир. Ермолаев Ю.П.)
2. Оонньуулар кыттааччыларын уонна ыалдыттары аһатыыга иһити атыылаһы	778526,10	«Кузнецкий фарфор» САО, Московской уобалас, Ликино-Дулево куорат
КУЛЬТУРНАЙ МЕРОПРИЯТИЕЛАР (эпшиэттээх Дьяконова В.Н., улуус баһылыгын социальнай боппуруостарга солб.)		
1. «Спортивная слава Намского улуса» экспозицияны оноруу	178400	«Намнааҕы историко-этнографической музей» МБУ (дир. Копырин А.И.)
2. Сувенирнай бордодууксуйаны оноруу	642750	«Принтсервис» ХЭО, Дьокуускай к.
3. Оонньуулар логотипын уонна талисмантын макетын оноруу	14616,50	Стручков Е.С., Нам сэл.
БЛАГОУСТРОЙСТВО САЛААТА (эпшиэттээх Матвеев С.С., улуус баһылыгын тутууга солб.)		
1. Нам сэл. оформлениета (баннердар, флаштоктар, флажоктар, дизайн-макет)	126215	«Принтсервис» ХЭО – 85290 солк., «Ректайм» ХЭО – 40925 солк., Дьокуускай к.
2. Улуус кыраныссатыгар стеланы оноруу	925000	«Павлов И.И.» ИП, Таатта улууһа, Ытык-Күөл сэл.
3. Ветераннар балаҕаннарын реконструкцията	270000	«Бурнашев В.В.» ИП, Аппааны сэл.
4. Студенческой этэрэттэри үлэ тэриллэринэн хааччыы	864780	«Центр» МУП – 204780 солк., «8000» ХЭО – 99000 солк., «Профлицей» – 99000 солк., «Намнааҕы педколледж» СПО АУ – 462000 солк., Нам улууһа
5. Моҕол ураһаны тутуу	994000	«НордТоп14» ХЭО, Дьокуускай к.
6. Этээстээх дьиэлэр фасадтарын кырааскалааһынна матырыяал атыылаһыта	431600	«Центр» МУП, Нам сэл.
ТРАНСПОРЫНАН ХААЧЧЫБЫ (эпшиэттээх Яковлев А.Я., улуус баһылыгын 1 солб.)		
1. Телеканалларга видео уонна аудиороликтары бэлэмнээһин	30232	«Реклама Саха» ХЭО – 20232 солк., «Медиаресурсы Якутии» ХЭО – 10000 солк., Дьокуускай к.
2. Ыраастааһынна субуотунньуктары ГСМ-нан хааччыы	100000	«Ленскэй нэһилиэк» МТ «Арт» МАУ, Нам сэл.
3. «Нам улуухугар спорт министрствотын Күннэрэ» тэрээһингэ ороскуоттар	280237	VI оонньуулары өйүүр фонда бырабылыанньата
УОПСАЙА	7196357	

Бу сибидиэнньэлэри VI спортивной оонньуулары өйүүр фонда салайааччыта В.К. Алексеев тиксэрдэ. Кини быһаарытынан, фондаҕа киирбит үбү ты-

ры балаһыаньа быһытынан фонда бырабылыанньатын муньабынан комиссиялар биэрбит сайаапкаларынан оноһулар. Владимир Алексеевич ыам

ыһын 23 күнүгэр уопсайа 7528270 солк. киирбититтэн 7196357 солк. туһаныллыбыт, фонда сметугар 331913 солк. баар дьин биллэрдэ.

Бэйэ информ.

Сагарбат буолуохха сатамат

Ям ыйын 22 күнүгэр ТОС, түөлбө салайааччылары, Ленскэй нэһилиэк дьаһалтатыттан Наумова Н.И., общественной сэбиэттэн Сивцева К.Я., Иванова М.С. кыттылаах комиссия тэриллэн бөһүөлөк ырааһын кэрийэн көрдө. Дьэ таһынаады уулуссалары ыраастааһын барбыт, омос көрдөххө, ыраас курдук да...

Бастатан туран, спортивной куоталаһы барар уулуссатыттан Ленинтэн саҕалыабын. Урукку балыһа котельнайын көтүрүү (Мальцев И.В.) наһаа бытаан, Ленина 10 (Шестаков В.Н.) гараһа уулуссаҕа (көңүлө суох) тахсан турара, олбуордаматах, ыраастамматах, Нам 1 №-дээх орто оскуоланын утары икки квартиралар Ленин уулусса 16 дьэ күрүөлэрэ иннэри-

Чернышевской уулуссаҕа турар «Автострахсервис» (Лукин И.Г.) уулуссаҕа сытар бөһүөл хомуйар санаата суох.

гэр квартиралар истэрэ-тастара санитарнай өтүнэн мөлтөөн иһэр, субуотунньукка тахсан көмөлөспөттөр, ыраастааһынга көмөлөспөттөр. Кинилэр «Биһиги аренда харчытын төлүүбүт, хаһаайыттар кэлэн ыраастатыннар ээ» диэн тыллаахтар.

Уопсай дьэиэлэр тастарыгар көңүлө суох гараж, теплица, душ тутталлар, оҕуруот ыһаллар. Киһи ону өйдүүр. Ол гынан баран администрацияттан (Ленскэй нэһилиэк) сиргэ көңүл ылыллыахтаах, кадастровай, межевой онгоруохтаах, ол кэнниттэн биэс сылга болдьохтоох регистрация онгоһулуохтаах, нолуок төлөнүөхтээх. Квартиратын атылыыр буоллаһына арендаҕа бэриллибит сир атыыламмат. Уопсайдар аттыларыгар уулусса өттүгэр наһаа эргэ тутуулар бары көтүрүллүөхтээхтэр. Октябрьской уулусса 10-гар олорор Винокуров И.К. Комсомольской

НАЙ БАРЫЫНЫ ТОХТОТУОХХА

И. Винокуров аат. уул.

дьэиэлэр, уулусса ыраастамматахтар, бөх-сыыс, тутуу матырыяала өрөһөлөнө сыталлара киһини хомотор.

И. Винокуров 52, 54 квартиратын олохтоохторо Колхознай уулуссаҕа кирдэрин, бөхтөрүн товор сыбаалка онгостубуттар, субуотунньук онгортон хомуллубатахтарына сахсырҕа сааһынан, сытынан-сымарынан толороро биллэн турар. Колхознай уулусса олох да хомуллубата өтө көстөр.

Салгы айанныбыт, суруу Салбан суолунан Салбанскэй уулуссабыт хайдаһый? Сүрүн «геройбут» икки уһаайбалаах Казанов И.Н. (Салбанскэй 17, 19) бөхтөрүн хомуйбакка олорор, тубдиспансер уопсай дьэитин таһа кирдээх, Строительнай уулусса 47 урут уопсай дьэиэ умайбыт сирэ тимир көлөлөрүнэн туолбут, ити аттынаады 49 (Охлопков А.) уһаайбата Ленскэй уулуссаҕа тахсар. Урут олбуорун көтүрэн баран онтукайын хомуйбатаҕа хас да сыл буола, олбуорун көннөрүүн, олбуорданын наада.

Осипов Р. (Строительнай 51) дьэитин дьонго арендаһыр, олбуора сууллан эрэр, таһа наһаа кирдээх, Ленскэй уулуссаҕа бөх өрөһөлөнө сытар. Строительнай 53, 53/1, 55, 57 дьэиэлэр Ленскэй, Строительнай уулуссаларыгар тахсан улахан хас да күннээх субуотунньук онгостолоро наада. ОДЪКХ урукку пилораматын ыраастыыра, РЭС олбуордарын сагардаллара наада. Урукку «Холбос» ыскылааттара наһаа бытааннык ыраастаналлар, куоталаһыга дылы ыйтан ордук эрэ хаалла, хаһан барытын бүтэрэллэр?

Дэриэбинэбит ортоугар икки этээстээх дьэиэлэр тураллар. Бу дьэиэлэр 50-60% арендаҕа бэриллибиттэр, урут олоһу хаһаайыттар дьэиэ туттан көспүттэр. Сыл айы бу дьэиэлэр «хаһаайыттар» (арендаһыттар) уларыта тураллар, хайдах дьон олоһолоро биллибэт. Ол түмү-

И. Винокуров аат. уул.

И. Винокуров аат. уул.

И. Винокуров аат. уул.

Октябрьской уулусса 10-гар олорор Винокуров И.К. Комсомольской уулусса өттүгэр икки гараж, душ туттубут, мантыкайыгар көңүлө суох.

А.Г. Потапов уулусса 9 (Корякин Н.С.) сир арендаҕа ылан баран, таас тутуу блоктарын адалан сыбаалка курдук онгорбута киһи санаата түһэр

таннары түспүттэр, наһаа кирдээх.

Чернышевской уулуссаҕа кирийдэххэ, наһаа үчүгэй «Шоколад» маҕаһын аттыгар Чернышевского, 4 (Дохунаев) турар дьэиэ олбуора хаһан сагардыллар, онгоһуллар? Ойуунускай уулусса 5 (Румянцева Л.), сирэ ситэри кумаһынан кутуллара наада. Чернышевской уулуссаҕа турар «Автострахсервис» (Лукин И.Г.) уулуссаҕа сытар бөһүөл хомуйар санаата суох. А.Г. Потапов уулусса 9 (Корякин Н.С.) сир арендаҕа ылан баран, таас тутуу блоктарын адалан сыбаалка курдук онгорбута киһи санаата түһэр.

Саамай киэн туттар Ржевскэй уулусса 16 дьэиэ Слепцов П.И. хаһаайына суох курдук олбуордара эргэрэн суулаары тураллар. И.Е. Винокуров бөһүөлэпит саамай уһун уулуссата, баар-суох саха киһитэ, киэн туттар Ытык киһибит

аатын сүкпүт уулуссабыт хайдаһый? Бу уулуссаҕа наһаа элбэх хаһаайына суох уһаайбалар,

уулусса өттүгэр икки гараж, душ туттубут, мантыкайыгар көңүлө суох, Комсомольскэй уулусса тутуутугар бытаары таҕыста.

Бстатыйаҕа суруллубут дьонго акт суруллан ытылыннылар. ТОС салайааччылары олорор сирдэринэн хомумматах ыалга предписание биэриэхтээхтэр.

Бу ыстатыйаны аахпыт дьон өйдүөхтэрэ дии саныбын, бу этээстэри көннөрүнэр туһугар кыһаллыахтара диэн эрэнэбин. Ленскэй 60-гар олоһу Охлопков Ф.И. дьэитин таһыгар баар бөхтөрүн, техникаларын ыраастыа, олбуорун сагардан биэриэ диэн эрэнэбин. Биир дойдулаахтарын ыраас туһугар кыһаллыаһын, бэйэ-бэйэбитин өйөһөн, өйөөн субуотунньукка кыттыабын, VI спортивной ооньуулары үрдүк таһымнаахтык көрсүөбүт!

К.Я. СИВЦЕВА,
общ. Сэбиэт чилиэнэ

Информация читателям

В 27 июля 2010 году Государственной Думой РФ был принят Федеральный Закон №210-ФЗ «Об организации предоставления государственных и муниципальных услуг». В связи с этим, какие меры принимаются для реализации требований, предусмотренных данным законом в системе образования? Об этом попросили ознакомиться заведующую отделом инноваций и информатизации МКУ «Управление образования МО «Намский улус» Саргылану Ильиничну Петрову.

ЭЛЕКТРОННЫЕ УСЛУГИ – ЭТО ОЧЕНЬ УДОБНО

Интервью

Корр.: Саргылана Ильинична, в связи вступлением в силу данного Федерального Закона и последующих подзаконных актов, а также принятием Закона «Об образовании в РФ», какие меры приняты Министерством образования РС(Я)?

С.И.: В целях формирования единого информационно-образовательного пространства системы образования республики Министерство образования запустило два Портала.

Корр.: Расскажите, пожалуйста, подробнее. Наверно, для наших читателей, будет полезно узнать о них.

С.И. Первое Единое информационно-образовательное пространство - Портал образовательных услуг РС (Я) (<http://edu.e-yakutia.ru>) реализует следующие государственные и муниципальные услуги в электронном виде:

- Прием заявлений, постановка на учет и зачисление детей в образовательные организации, реализующие основную образовательную программу дошкольного образования (детские сады);
- Зачисление в общеобразовательную организацию;
- Предоставление информации об организации общедоступного и бесплатного дошкольного, начального общего, основного общего, среднего (полного) общего образования, расположенных на территории Республики Саха (Якутия).

Второй портал (<http://edu.e-yakutia.ru>), через электронный журнал формирует единое информационное образовательное пространство муниципального образования через автоматизированную информационную систему «Сетевой Город. Образование». Он объединяет образовательные учреждения и органы управления образованием в единую сеть в пределах города, сельского или городского района (округа), региона. Основой защиты информации в указанных системах является модуль защиты информации от несанкционированного доступа «IRTechSecurity». Права доступа к информации разграничены и гибко настраиваются. Каждый пользователь образовательного учрежде-

ния (директор, завуч, учащийся, учитель и т.д.) и родители учащихся имеют индивидуальные имя и пароль.

Корр.: Значит, конфиденциальность полностью гарантируется. А как могут войти в систему пользователи?

С.И.: Да, разработчиками («ИРТех» г. Самара) полностью гарантируется конфиденциальность и защита персональных данных пользователей. Портал имеет Федеральный сертификат защиты, который прошел все необходимые сертификационные испытания и получил сертификат ФСТЭК (Сертификат

какие параметры учитываются?)

С.И.: Здесь учитывается возраст ребенка, дата зачисления в ДОО или школу, дата подачи заявления на зачисление/перевод, льготы, возрастная группа, специализация по здоровью, предпочтения родителей в выборе ДОО, наличие вакантных мест в предпочитаемых ДОО или ближайших ДОО (в зависимости от степени приближенности).

В подсистеме «Предоставление информации об образовательной организации» предусмотрено выполнение основных процедур публичного представ-

ления следующей информации об образовательной организации в электронном виде: наименование; адрес; вид; учредители; телефоны приемной и руководителей; адрес сайта; номер лицензии на образовательную деятельность; основные характеристики образовательного процесса, в том числе, правила приема, количество и наполняемость классов, групп.

Параметры поиска и результаты задаются (отображаются) на Портале образовательных услуг.

Корр.: Хорошо. А как обстоит дело в Намском улусе? Какие проблемы, трудности встречаются во внедрении этих двух Порталов?

С.И.: На данный момент Намский улус является ведущим из районов, внедряющих информационные системы. Электронная очередь действует с 1 марта этого года, на ИС «Сетевой город. Образование» вошли все школы улуса, идет подготовительная работа по включению дошкольных учреждений и учреждений дополнительного образования.

С 4 четверти в тестовом режиме школы запускается «Электронный журнал и дневник», а с 1 сентября нового учебного года все образовательные организации должны полностью внедрить два Портала.

Проблема внедрения информационных систем заключается в основном в слабой скорости интернета, особенно в отдаленных населенных пунктах. Наши образовательные организации недовольны предоставляемыми услугами Ростелеком. Следующая проблема, это оплата за Портал. В этом году содержание Портала финансирует Министерство образования РС (Я), а в следующем году в 2015 г. - муниципальное образование, т.е. улус.

Надеюсь, что Портал обеспечит информационную доступность, открытость о деятельности образовательных организаций, а также расширит муниципальные услуги для населения в электронной форме.

Корр. Саргылана Ильинична, большое спасибо за интервью, за столь подробный рассказ о ходе внедрения новых информационных систем. Желаю Вам и вашим коллегам больших успехов в работе.

И. ИВАНОВ

соответствия №2813 от 15 января 2013 по требованиям безопасности информации) одобрен Министерством коммуникации и связи РФ. Пользователи где бы они не находились, имеют возможность войти в систему с любого гаджета, подключенного к сети Интернет. Каждому родителю, ребенку образовательная организация выдает доступ для входа на портал. Например, находясь дома или на работе, родитель может отслеживать успеваемость и посещаемость своего ребенка, общаться с преподавателями и администрацией школы; следить за новостями на доске объявлений системы, учащийся может просматривать свой электронный дневник с домашними заданиями, и т.д. Во время выездов или болезни выполнять какие-либо задания.

Корр.: Как будет осуществляться выполнение процедур в электронном виде подсистемах «Зачисление в ДОО», «Зачисление в общеобразовательную организацию» и «Предоставление информации об образовательной организации»?

С.И.: Прием заявлений законных представителей детей на учет и постановку в очередь на зачисление в ДОО и общеобразовательную организацию (далее школа), внесения изменений в заявления, прием заявлений на перевод из одного ДОО и школу в другое предусмотрено два варианта приема заявлений. Первый вариант, заявитель из своего «Личного кабинета» на Портале подает Заявление и сам вводит все необходимые данные. И второй, заявление оформляет сотрудник Управления образования, сотрудник Многофункционального центра или сотрудник ДОО или школы на основании данных, лично предоставленных заявителем.

Также данная подсистема формирует различные категории получателей услуги с учетом льгот по состоянию здоровья и социальному положению детей; информирует законных представителей детей о ходе предоставления муниципальной услуги, о состоянии очереди в ДОО или школу, о результатах комплектования ДОО или школы через Портал; автоматизированный расчет очереди в ДОО и школу.

Корр.: В автоматизированном процессе комплектования

социального найма, договорам найма жилых помещений, которые не приняли решение о выборе способа управления многоквартирным домом, или если принятое решение о выборе и способе управления этим домом не было реализовано по МО «Хамагаттинский наслег», распоряжаюсь:

1. Установить размер платы граждан за жилое помещение, согласно приложению №1;

2. Главному специалисту Протопоповой Д.Р. руководствоваться настоящим распоряжением и принять к исполнению;

3. Опубликовать настоящее Распоряжение в средствах массовой информации;

4. Контроль за исполнение данного распоряжения оставлю за собой.

Глава МО «Хамагаттинский наслег» И.Н. Максимов

ОҢО КӨМҮСКЭЛИН КҮНЭ

Үлэм ыйын 31 күнүгэр М.К. Аммосов аатынан болуосакка ОҢО көмүскэлин күнэ ытыллар.

Организатордар: Эдэр ыччат уонна дьэиэ кэргэн политикатын отдела, Үөрэх управлениета, «Ленскэй нэһилиэк» МТ, А.Ф. Шестаков аатынан сынньалан Киинэ, ОҢо приюта, Н. Рыкунов аатынан библиотечнай Киин.

Сыала-соруга – оҢо айар дьобуруун уонна инициативатын сайыннары, өйөөһүн, оҢо учреджениеларын үрдүк опыттаах үлэлэрин тарҕаты.

Программата:

11.00 – 11.20 – оҢо садтарын парадтара.

11.20 – 11.35 – Торжественнай чааһа. Тыл этии, эҕэрдэлэр.

11.35 – 11.40 – «Мин сылаас дьэиэм» кункурус түмүктэрин таһаары.

11.40 – 13.00 – ОҢо садтарын, «Түөлбэ» оҢо киинин уонна оҢо музыкальналнай оскуолатын иитиллээччилэрин кэнсиэрэ.

13.00 – 14.00 – Көмөҕө наады-йар оҢолорго – Ермолаева Айнаана Руслановна, 01.02.2013 с.т., Протопопов Иннокентий Иннокентьевич, 08.08.2002 с.т., Захаров Мирослав Алексеевич, 12.08.2003 с.т., Козлова Нарияна Витальевна, 11.10.2012 с.т., өйүүр акция.

13.00 – 13.30 – Педэтэрэттэр эҕэрдэлэрэ.

Мероприятие буолар кэмигэр: араас кункурустар – оҢолорго анаан оонньуулар, викторина ытыллыаҕа, кинигэ, сурунаал быыстапката, сүүйүүлээх лотерея буолуоҕа, «Көмүс ардах» оҢо оонньуур площадката (электромобил, аэрохоккей прокаттара, батут үлэлиэҕэ).

Чөл, чэбдик олох туһугар

РОСПОТРЕБНАДЗОР ИҢИТИННЭРЭР, СЭРЭТЭР

Үүт ас хаачыстыбата үчүгэй буолара ситиһиллэхтээх.

Республикаҕа 2014 сыл 4 ыйын түмүгүнэн, нэһилиэннээ орто тугар ис ыарыылар урдэтиннэрэ бэлиэтэнэр. Ис ыарыыларын сүрүн биричинэлэринэн кирдээх ууну сиикэйдии иһии, үүт астары сыһа астааһын түмүгэ, кирдээх илиини сууммат буолуу, ас астааһынга чанчарыктык туттуу буолар. Ис ыарыыларын тарванытыгар биер сүрүн биричинэнэн – үүт астар оноһулан тахсар хаачыстыбалара буолар.

Улууска ынах үүтүн тутар уонна үүт астары онорор 20 сыах үлэлиир, ол аата хас биридии нэһилиэккэ барытыгар баар. Оноһулан тахсар үүт ас үчүгэй хаачыстыбалаах, дьон доруобуу-атыгар куттала суох буоларын туһугар санитарнай ирдэбили толоруу - үүт ас онорор тэрилтэлэр сүрүн сороктара.

Быйылгы сылга оноһуулар үүт астарга 49-та анализ оноһулуубуттан, 1 анализ (ынах арыта) санитарнай нуормаҕа эппиэттээбэт, туттар үүт 25 бырыһыана кирдээх.

Оноһуулар үүт астар, ынах арыта үчүгэй хаачыстыбалаах

буоларыгар үүт туттараччылар, үлэһиттэр санитарнай ирдэбили тутуһаллара, үүт-арыы сыахтарыгар дезинфекция режимэ оноһуулар ирдэнэр.

Иһэр уу хаачыстыбата.

Биһиги улууспут иһэр уубутун өрүс бортохотыттан туох да эбии дезинфекциялааһына, ыраастааһына суох ылан иһэ олоробут.

Сааскы кэмгэ, халаан уута ааспыт кэннэ, иһэр уу хаачыстыбатын анализаһын хас нэдиэлэ айыы ытыллар. Билигин бортоуоха уута саамай киртийэн турар кэмэ. Ол курдук, микробнай көрдөрүүтэ, уу өнгө, болоорхойо хас да төгүл нуорматтан үрдүк.

Уу микробнай киртийитин ырааһырдарга дезинфекциялааһын оноһуулар. Манна анал «акватабс» диэн таблетка туттулар. «Акватабс» таблетка араас дозалаах оноһуулан атыыланар. Онон туттарга дозатын сөпкө туһаныахха наада. Ууну туруора түһэн баран туттуохха наада.

Сайынгы кэмгэ ууну сиикэйдии иһимэн, ас астырга, иһэргэ бытыылкаҕа кутуллубут ыраас ууну туттун, дьэиэ анал ууну ыраастыыр фильтдэри туһанын.

ВСЕМ ВЫЕЗЖАЮЩИМ ЗА ГРАНИЦУ!

Межрайонная инспекция ФНС России №5 по РС(Я) напоминает о необходимости оплаты задолженности по имущественным налогам физических лиц (налог на имущество физических лиц, транспортный, земельный).

Всем налогоплательщикам предлагается срочно произвести сверку задолженности по налоговым обязательствам физических лиц.

В случае не погашения задолженности налоговый орган, вправе обратиться в судебные органы для взыскания в бесспорном порядке указанной задолженности через Службу судебных приставов. Данные действия повлекут за собой ограничение Вашего выезда за пределы Российской Федерации, а также наложение ареста и ограничение прав на отчуждение (продажу) имущества должника.

Долг взыскивается за счет денег на счетах в банке, наличности, электронных денег, зар-

платной карты.

При этом с Вас будет произведено взыскание государственной пошлины и исполнительского сбора в размере 7 процентов от суммы задолженности.

Сведения о задолженности по налогам можно узнать на nalog.ru, через сервис «Личный кабинет налогоплательщика для физических лиц».

За более подробной информацией об объектах имущества и периодах возникновения задолженности вы можете обратиться в Межрайонную ИФНС России №5 по РС(Я), расположенный по адресу: г. Якутск, 202-мкр, корп. 23, операционный зал.

Если вы планируете отдых с выездом, лучше заранее оплатить задолженность, чтобы не было неприятных сюрпризов в аэропорту перед вылетом.

Отдел работы с налогоплательщиками Межрайонной ИФНС России №5 по РС(Я)

МАХТАЛ

Бу ый 15 күнүгэр баар-суох убайым, Бөтүнтэн төрүттээх Нам олохтооҕо, тарбаар талааннаах, уруһуйдуг Колесов Николай Николаевич олус соһуччу олохтон туорабыт ыарахан күннэрибитигэр күүс-көмө, сүбэ-ама, өйөбүл-тирэх буолбут бар дьоммор: чуолаан өр кэмгэ үлэли сылдыбыт «Сахатранснефтегаз» Намнаагы учаастагы бары үлэһиттэригэр, Бөтүн нэһилиэгин баһылыга Макаров Михаил Васильевичка, үөрэр да, хомойор да кэмнэрбэр мэлдьи аттыбар баар буолар дьүөгэлэрбэр, аймахтарбар, биригэ үөрэммит оҢолоругар уонна убаастаан кэлэн тиһэх суолугар атаарсыбыт бары дьонго хаһыт нөнүө ис сүрэхпиттэн махтабын тиэрдибим. Эһиэхэ тус бэйэбитигэр, дьэиэ кэргэттэригэр иллээх-эйэлээх, байылыат олоҕу, ыраас халлааны, үлэҕэ-үөрэххэ үрдүк ситиһиллэри баҕарабын.

Балта Александра Тосоева

Приложение №1 к распоряжению главы МО «Хамагаттинский наслег» №32 от «12» мая 2014 г. Тарифы на жилищные услуги МО «Хамагаттинский наслег» 01.07.2014 – 01.07.2015 года.

Техническое обслуживание, в месяц за 1 кв. м.			Содержание дворовой территории, в месяц за 1 кв. м.		Вывоз ТБО, МБО, сухого мусора, в месяц за 1 кв. м.		Плата за найм с благоустр. ж.ф., в месяц с 1 м²	
сист. отопления	сист.отопл. + сист.э/оборуд.	сист. отопл. + сист. э/оборуд. + сист. водо-снабжение и водоотв.	благоустр. ж.ф.	неблагоустр. ж.ф.	благоустр. ж.ф.	неблагоустр. ж.ф.	с камен. домов	с дерев. домов
2,05	3,06	6,01	3,31	4,61	1,74	2,83		2,47

**Бэчээтэммиккэ
эргиллэн**

Ям ыйын 7 күнүгэр «Энсиэли» хаһыакка Василий-Ушницкай – Сэки «Голос неизвестного солдата» диэн хоһоонун ааһан олус долгуйдум. Суража суох сүтэн, ханна сир-халлаан икки ардыгар көмүс унуохтара хараллан дуу, буорга-сыыска көмүллэн дуу сытар саллаат бархасан куолаа чаччы баарды иһиллэргэ дылы турукка киридим.

Тоҕо диэ? Мин сэрри сайыныгар төрөөбүт киһибин. Маннайгы хомуурга икки таайдарым – Ядрев Алексей Михайлович, Ядрев Василий Михайлович сэрригэр барбыттар. Өр айаннан, ханнык эрэ куоракка тийэн 2 ый үөрэммиттэр уонна тутта фронтна барбыттар. Тус-туска сылдыбыттар. Кыра таайым Бааска «Убайбын көрсө иликпин» диэн суруга ийэтигэр кэл-

СЭКИГЭ БАРҔА МАХТАЛ!

бит. Эһилигэр Ядрев Михаил Иванович диэн тастыг таайым эмиэ барбыт. Ханнык эрэ кыргыһыга киирээри олонор, кыл түгэнэ кэмгэ Бааскалаах Михаил көрсүбүттэр уонна эмиэ сүтэрибиттэр. Ону Михаил эригиттэн кэлэн баран кэспир этэ.

1944 сыл тохсунньутугар улахан таайым Алексей хагас илиитэ суох инбэлит буолан кэлбит уонна Үөдэйигэр үтүө суобастахтык өр олоһуга, үлэлэбитэ. Быраата Бааска суража суох сүһүтүн истэн соһуйбут үһү. Ийэлэрэ Александра Михайловна Бааскатын баара-суоҕа биір суругун аахтара-аахтара ытамныйара.

Биридэ телевизорга сэрри кэмигэр өлбүт саллааттары «Неизвестному солдату» диэн быраатты көмүллүбүттэр унуохтарын эбэбэр көрдөрбүшүн, билингэ диэри кэмсинэбин. «Итиннэ мин

оҕом баара буолуо дуу?» – диэн баран ытамныйбыта уонна сагата суох баран сытынан кэбиспитэ. Ол иһин ити Сэки хоһоонун сүрэхпэр чугастык ылыннан, умнубуппун санаан кэллим, таайбын, эбэбин аһыйдым.

Быйыл Ржев куоракка Намтан делегация баран кэллэ. Оно эмиэ биһиги аймахпыт Свинобоев Игнатий Игнатьевич I көмүллэ сытарын сиэнэ Свинобоев Михаил Игнатьевич эһэтин унуоҕар ийэ буорун кусту, сибэки дьөрбөгүн уурбут.

Убаастабыллаах Василий Васильевич! Саамай сөптөөх түгэнгэ бу хоһоонун тахсытыгыгар эйиэхэ махталбын этэбин. Эйигин, тус бэйэбин, бу диэн билбэппин эрээри, хаһыакка хоһоонорго сэрри ааҕабын. Өссө да суруйа тур, этэнгэ буол! Дом!!!

**Елена НЕУСТРОЕВА,
I Хомустаах**

**РАСПОРЯЖЕНИЕ от 22.05.2014 №2.1-4-1117
О тарифах на услуги летнего водопровода на хозяйственно-питьевые нужды населения с. Намцы**

В целях своевременной подачи водопроводной воды населению РАСПОРЯЖАЮСЬ:

1. Главному специалисту по экономике (Дураевой М.И.) установить тарифы услуг летнего

водопровода.

2. Опубликовать распоряжение услуг летнего водопровода на хозяйственно-питьевые нужды населения с. Намцы в улусной газете «Энсиэли», согласно приложению.

3. Контроль исполнения данного распоряжения оставляю за собой.

Глава А.Г. Новгородов

Тарифы услуг летнего водопровода с 1 июля по 15 сентября месяца 2014 г. на хозяйственно-питьевые нужды населения с. Намцы

№	Наименование услуг	Норма расхода воды, л/сутки	Всего за месяц, м³	Сумма руб.	НДС, руб.	Всего с НДС, руб.
1	Тариф услуг на 1 чел.:					
1.1	*при наличии водопроводного ввода	19,6	1,5	210,0	37,8	248,0
1.2	*при наличии водопроводного ввода с душем	32,6	2,4	349,3	62,9	412,0
1.3	*при заборе воды из водоразборной колонки	11,0	0,8	117,9	21,2	139,0
1.4	*при заборе воды из водоразборной колонки с душем	24,0	1,8	257,2	46,3	303,0
2	Тариф услуг на 1 хозяйство:					
2.1	*при наличии приусадебного участка		1,8	257,2	46,3	303,0
3	При наличии транспорта (на единицу):					
	автомобиля			140,0	25,2	165,0
4	Техусловия			508,5	97,5	600,0

Тарифы услуг летнего водопровода на июнь месяц 2014 г. на хозяйственно-питьевые нужды населения с. Намцы

№	Наименование услуг	Норма расхода воды, л/сутки	Всего за месяц, м³	Сумма руб.	НДС, руб.	Всего с НДС, руб.
1	Тариф услуг на 1 чел.:					
1.1	*при наличии водопроводного ввода	19,6	0,6	78,5	14,1	93,0
1.2	*при наличии водопроводного ввода с душем	32,6	1,0	130,6	23,5	154,0
1.3	*при заборе воды из водоразборной колонки	11,0	0,3	44,1	7,9	52,0
1.4	*при заборе воды из водоразборной колонки с душем	24,0	0,7	96,2	17,3	114,0
2	Тариф услуг на 1 хозяйство:					
2.1	*при наличии приусадебного участка		1,8	96,2	17,3	114,0
3	При наличии транспорта (на единицу):					
	автомобиля			140,0	25,2	165,0
4	Техусловия			508,5	91,5	600,0

**СВЕДЕНИЯ
об исполнении бюджета и о численности муниципальных служащих за 2013 год МО «Хомустахский 2-й наслег»**

Доходы бюджета МО «Хомустахский 2-й наслег» из уточненных бюджетных назначений 21850241 (двадцать один миллион восемьсот пятьдесят тысяч двести сорок один) рублей исполнено (поступление в бюджет) 22021446.06 (двадцать два миллиона двадцать одна тысяча четыреста сорок шесть рублей, шесть копеек). Уточненный план выполнен на 100,08%. Израсходовано по статьям всего 21593231,97 (двадцать один миллион пятьсот девяносто три тысяча двести тридцать один рубль, девяносто семь копеек). Численность муниципальных служащих администрации МО «Хомустахский 2-й наслег» 5 (пять) человек

Глава МО «Хомустахский 2-й наслег» Дмитриев А.К.

**СВЕДЕНИЯ
об исполнении бюджета, сведения о численности муниципальных служащих и работников муниципальных учреждений МО «Хатырыкский наслег» за 1 квартал**

За 1 квартал 2014 года исполнение бюджета МО «Хатырыкский наслег»:

1. Доходы бюджета составляют 7 693,95546 тыс. руб.;
2. Расходы бюджета составляют 5 957,53763 тыс. руб.

Численность муниципальных служащих администрации МО «Хатырыкский наслег» составляют 5 человек, фактические затраты на их денежное содержание – 1 045,69008 тыс. руб., численность работников муниципального бюджетного

учреждения МБУ ЦД «Сайдам» составляет 7 человек, фактические затраты на их денежное содержание – 599,32414 тыс. руб.

Глава МО «Хатырыкский наслег» Пинигин А.М.

Бааһынай хаһаайыстыба кизэг сиргэ хортуппуйу, оҕуруот аһа олордун баҕалаахтарга (хаһаайыстыбаларга, оскуола-ларга, тэрилтэлэргэ, коллективтарга, ыалларга у.о.д.) уу ыстарар системалаах, курүүлээх бааһына сириин арендаҕа биэрэр.

Сизэмэ хортуппуйу атылыыр.

Бааһына сириин оҕоһуутугар, хортуппуйу, оҕуруот аһын олордуга ууну ыстарыга трактордарынан анал техниканан-оборудованинан төлөбүрдээх өгөнү оҕорор.

**«Кэскил» бааһынай хаһаайыстыба
Билсэр тел. 89243697837**

**УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ
НАМСКОГО РАЙОНА!**

Для вас открылся офис микрозайма «Срочные наличные» займы от 1000 до 15000 только по двум документам и возможность выдачи займа под залог цифровой техникой.

Спешите воспользоваться услугами до зарплаты по ул. Советская, 1, 2-й этаж, 2 каб. (Ткани), **конт. тел. 89627389128**

Требуется работник на должность кассира с образованием (желательно экономическим), принести резюме, копии паспорта, диплома, трудовой книжки.

Адрес: с. Намцы, ул. Ст. Платонова, 5/1 (здание магазина «Туйара», 2 этаж). СКПК «Ссудо Сберегательный Союз».

Тел. 43-0-89, 89247601445

Намская техническая школа «ДОСААФ России» проводит набор желающих на курсы по подготовке водителей ТС категорий «В», «С», «Е», «Д», трактористов категорий «В», «С», «Е», механиков-водителей МТЛБ, судоводителей маломерных судов, ежегодные 20-часовые курсы для водителей.

Обращаться по адресу: с. Намцы, Намский улус, ул. И. Винокурова, 15, конт. тел. 41-2-24

**УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ
НАМСКОГО УЛУСА!**

В целях популяризации скандинавской ходьбы и участия наибольшего числа населения к предстоящим VI-м спортивным играм народов Саха проводится Акция «VI игры – для всех и каждого» на площади им. М. Аммосова 31 мая 2014 г. в 15 часов. Требования участникам: при себе иметь палки для скандинавской ходьбы и белые (светлые) футболки. Уважаемые главы и руководители, просим поддержать своих участников Акции.

За справками обращаться к своим спортивным инструкторам.

**ЫТЫКТАБЫЛЛААХ УЛУУС
ОЛОХТООХТОРО!**

«Төрүт уу» тэрилтэ саҥа аадырыска кесте: Нам сэл., Чернышевская аат. уул. 6 №-рэ «Олонхо» ТЦ (Народные промыслы). Аппааны бөһ. Лена уулусса 16-та.

**Дьыгэ тээрдий телефоннара:
МФ 873-73-11,
МТС 300-70-11**

**Төрүт уу – Чэгийн турук –
Үйэлээх олох**

УНУРҔАХ ТЫТТАР

УВАЖАЕМЫЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛИ!

От имени Министерства по делам предпринимательства и развития туризма Республики Саха (Якутия) и от себя лично поздравляю вас с Днем российского предпринимательства!

В этот день мы чествуем энергичных, инициативных людей, сумевших организовать и успешно развить свое дело.

Совсем не зря предпринимательство называют сердцем «экономики», ведь сегодня именно от вашей энергии и способностей во многом зависит создание новых рабочих мест, внедрение передовых методов управления, эффективная коммерциализация научных идей и разработок. А это, в свою очередь, значит повышение качества жизни граждан, укрепление позиций республики на мировом рынке.

Развитие предпринимательства – и сейчас, и в будущем – является одним из главных приоритетов Правительства Республики Саха (Якутия). Предпринимаются все меры для создания благоприятной среды дальнейшего развития малого и среднего бизнеса. Совершенствуется законодательная база, снижаются административные барьеры, проводится сбалансированная налоговая политика и облегчается доступ бизнеса к кредитным ресурсам.

С прошлого года реализуется государственная программа «Развитие предпринимательства в Республике Саха (Якутия) на 2012–2016 годы», основной целью которой, является создание и обеспечение благоприятных условий для развития и повышения конкурентоспособности малого и среднего предпринимательства на территории Республики Саха (Якутия).

Принята Дорожная карта, которая призвана улучшить отраслевой предпринимательский климат, повысить финансовую доступность и инвестиционную привлекательность малого бизнеса, создать и модернизировать высокопроизводительные рабочие места, обеспечить подготовку и переподготовку высококвалифицированных кадров, повысить качество и доступность производственной, транспортной, энергетической и технологической инфраструктуры.

Уверена, вклад предпринимателей в экономику республики может и должен стать еще более весомым!

Желаю всем вам благополучия, крепкого здоровья, успехов, жизненной энергии и значимых результатов на благо родной республики!

Министр Е.И. Кормилицина

Убаастабыллаах балтыбытын, эдьийбитин **АНАСТАСИЯ ГАВРИЛЬЕВНА БОЧУРОВАНЫ** 60 сааскын туолбут кэрэ-бэлиэ үбүлүйдээх күнүгүнэн иттиг-истинник ээрдэлибит!

Биһиги туспугар онорбут үтүө санаан, тугуун да кэмнэмэт көмөн, сүбэн-аман иһин сүһүөхтээх бэйэбит сүгүрүйэн туран барҕа махталбытын тиэрдибит. Эн күүстээх санаан, дьонго-сэргэҕэ үтүө сыһыанын биһиэхэ барытыгыгар холобур буолар.

Күндү киһибиһигэр, түгэнинэн туһанан, ээрдэ тыл бастынын, баҕа санаабыт үтүөтүн аһыбыт. Эйиэхэ баҕарабыт эстибэт эрчими, үтүмүн үгүс үөрүүнү, чэгийн-чэбдик доруобуйаны. Олоххо дьулуур-гун, тэтимгин ыһыктыбакка, уһунук дьоллоохтук олоронор. Күндү оҕолорун, көмүс сиэннэрин, чугас аймах-билэ дьонун истин-сылаас таптаалара Эйигин өрүү арыаллыы, араҥаччылыы турдун.

Эбэрдэни кытта бииргэ төрөөбүттэриг уонна кинилэр оҕолорун дьэ кэргэттэрэ Чурапчыттан Сивцевтэр, Дюдоротовтар, Дьокуускайтан Олесовтар, Сивцевтэр, Мазиннар, Намтан Павловтар, Дюдоротовтар

**НАМ УЛУУҺУН ЫТЫКТАБЫЛЛААХ ВИБЛИОТЕКАРАДА,
КҮНДУ ВИБЛИОТЕЧНАЙ ДЬЫАЛА ВЕТЕРАНАРА!**

Эйигини Бүтүн Россиятааҕы библиотекалар күннэринэн иттиг-истинник ээрдэлибит!

Эһиги сырдыгы, өйдөөбү, үтүөнү тарҕатааччылар, республикаҕа библиотечнай дьыала сайдытыгыгар биллэр-көстөр кылааккытын киллэрэн, энкилэ суох үлэлээн кэллигин.

Нам улугунун библиотекардара аһыгы иһитиннэрэр–коммуникационной технологиялары олоххо киллэригэ Саха республикатын библиотекаларын ортотугар дьонун миэстэни ылаллар. Маны-сэргэ, киһи уонна общество сайдытыгыгар культурнай үгэстэри, кинигэни ааһыны тэһитэргэ үгүс аһааннаах программалар, бырайыактар олоххо киллэриллэллэр, элбэҕи ааҕар, ылыктаахтык толкуйдуур, үтүө майгылаах-сигилилээх киһини өй-санаа өттүнэн сайыннарарга уонна нэһилиэнньэ ортотугар ааһыны культуратын иитиигэ араас өрүттээх үлэлэр тиһигин быспакка тэриллэллэр.

Күндү библиотека үлэһиттэригэр, дириҥ ытыктабыллаах ветераннарытыгыгар, баҕарабыт өссө үрдүк ситиһиилэри, кэскиллээх бырайыактары, чэгийн-чэбдик доруобуйаны уонна тус олоххутугар дьолу-соргуну баҕарабыт.

Намнааҕы киһинэммит библиотечнай ситим администрацията уонна профкома

ОАО «Аптека №8» требует-ся главный бухгалтер на конкурсной основе, с опытом работы. Знание 1С 8.2 бухгалтерии, отчетов в фонды ПФР, ФСС, ФСТ Росстат, ИФНС, ОСН обязательно. Резюме направлять на электронный адрес, по факсу и приносить лично в рабочее время.
Тел. 41-5-31, 41-1-73

Срочно продается УАЗ-469-тентовый. Срок выпуска – 1999 г.
Тел. 89148237652 (поср.)

Продается 3-хкомн. квартира по ул. Ленина за 800 т.р.
Тел. 8914-294-14-94

Продаю речной песок (а/м Камаз).
Тел. 89142874753

«Деньги. Легко и быстро»
Займы от 2000 до 15000 руб. всего по 2-м документам! 2% в день! В срок до 14 дней.
с. Намцы, ул. Ленина, 12/2, тел. 89142723633

Грузовые перевозки.
Тел. 89243661967, 89841160270

Услуги электрика.
Тел. 89246636358

Считать недействительным утерянную чековую книжку НВ 7601551-7601575 ИП Соловьева Т.В., выданную 14.06.2012 г.

Считать недействительным утерянный паспорт 9812 459199, выданный ТП в Намском районе МРО УФМС России по РС(Я) в городе Якутске 27.03.2013 г. на имя Ивановой Таисии Даниловны

Срочно продается земельный участок 15 соток в с. Намцы мкр. Север-2 ул. Н. Баишева. Электричество, газ подводится, по переулку. Цена – 350 т.р. Торг.
Тел. 89142995040

КЭРИЭСТЭБИЛ

Бу дьыл ыам ыйын 20 күнүгэр ыарахан ыарыы биһиги бииргэ үөрэммит доҕорбутун, дьүөгэбитин Дьяконова Мария Николаевнаны биһиги кэккэбиттэн илдэ барбыта 40 хонугун туолла.

Маша Нам орто оскуолатыгар 7-с кылааска үөрэнэ кэлбитэ. Кини истин мичээрдээх, эйбэс майгылаах сэмэй кыыс, уруккуттан билсэр дьон курдук, биһиги коллективтыгыгар киирбитэ. Онтон ыла өрүү бииргэ түмсөн, оонньоон-көрүлээн, оҕо сааспыт элэс гынан ааспыт. Оскуолаҕа үөрэнэр сылларыгар Маша үөрөбүрү наһаа кыһамнылаах, дьовурдаах, өрүү инники күөнгө сылдыра. Бастың спортсменка буолан кылааспыт чииһин волейболга күрэхтэһиһигэ кыттан көмүскүүр. Уус-уран самодеятельность фестивалыгар көхтөөхтүк кыттары: ылыыр да, хомустуур да этэ. Урут биһиги, кыргыттар, ырыаньык онгосторбут. Онно Маша суруйбута, кизргэппитэ ураты кэрэ буолара. Улахан эдьийдэрдээх буолан, саңа тахсар сахалыы ырыалары билэрэ, олус үчүгэйдики уруһуйдуура, сахалыы истин тылларынан баҕа санаатың суруйара барыбыт санаабытыгар инэң сылдыра.

Кэлин оскуоланы бүтэрэн, ким үөрэнэ, ким үлэли тарҕаһан, хам-түм көрсөрбүт олус үөрүүлээх буолара. Маша бухгалтер, кэлин истэннээн идэлэрин баһылаан, бэйэтигэр наһаа барар гына таңгарын кэрэһии көрөрбүт. Маҕаһыңна атыһыгытын үлэли турдаҕына хайаан да киирэн көрсөн, уочарат суох буоллаҕына, кэпсэтэ түһөн аһарбыт. Вэйэ-бэйэбит сонуммутун үллэстэрбит, илбит да тиэрдиһэрбит. Маша кими баҕарар кытта биир тылы булан, эйбэс сыйһанынан атыһаһааччылар махталларын ылыан ыла. Хаһан да кини кыһыһыбыт-уордайбыт куолаһын да, дьүһүнүн да биир да кини истибэтэх да, көрбөтөх да буолуохтаах.

Биһиги Машабыт ыал амаһах ийэтэ, бастың хаһаайка этэ. Кини дьэиэтэ тупсаҕай тутуулаах, өрүү ыраас, сылаас, дэлэй астаах-үллээх буолара. Кыргыттарын сылаас таптальһан угуттаан улаатыннарар, икки сиэннээн эбэ буолар дьолун билбитэ.

Маша бу ыарахан ыарыыга ыллара сылдыһан, хаһан да санаата түспүтүн кимиэхэ да биллэрбэтэ, олох үңсэргэбэт үгэстээҕэ, истин мичээрэ киһиэхэ эрэхтүрэх санааны үскэтэрэ. Ити барыта биһиги Машабыт кытаанах санаатың, олоххо дьулуруун туоһута – барыбытыгар холобур буолуо. Оҕо саас кэрэ кэмнэрэ, оскуола сылларын чүгдэрар чуораана хаһан да умнуллубат аналлаахтар. Ону тэңэ, биһиги Машабыт истин мичээрэ, эйбэс майгыта, кэрэ мессүүнэ өйбүтүгэр-санаабытыгар, сүрэхпитигэр инэң, сырдык өйдөбүл буолан мэлдьи тыһынаах буолуо.

Эрэллээх киһи буолан, дыһнээх, үтүөкэн доҕоттордооҕо. Оҕо сааһыттан аргыстаһа сылдыһар атастаах, тапсар табаарыстаах, эйбэс-сайаҕас, дьоллоох киһи этэ.

Орто дойдуга олус кылгастык кэлэн, ол эрээри ыал буолан, төрөспүт оҕо сылаас сытын билэн, бизэ ыйыгар диэри бэйэтэ биэбэйдээн, олох туһугар охсуһа сытан барахтаата... Олоххо тардыһыы, айыыта-харата суох ыраас санаа, ыра санаа барытын кыайыа диэбиһит ханна баарый?!

Ханнык да сымнаҕас, сылаас тыл ыар аһыны мүлүрүһпэт эрээри, дьон үтүө тылын, өйөбүлүн күүһүнэн олох салҕарар... Таптыыр кэргэниң, хараһыһар кыһамнылаах аҕам, күндү күтүөһүт – Димабыт биһи сүрэхпитигэр өрүү тыһынаах.

Димабыт 1988 сыллаахха муус устар 9 күнүгэр Горнай

улуунун Одуну нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Оҕо сааһа төрөөбүт-үөскээбит Маҕарас бөһүөлөгэр уонна Томпово ааспыт. Советскай Союз Геройа Ф. Охлопков аатынан Кириэс-Халдыайгытааҕы спортивной оскуолаҕа үөрэммитэ. Тустуунан утумнаахтык дьарыктанар, республикатааҕы таһымнаах күрэхтэргэ бастыһара.

Олимпийский кэскил училищетыгар киирэн баран, атаҕар оһоллонон салгыы үөрэммитэҕэ. Кэлин үөрэҕин – «Эксплуатация и ремонт газового оборудования и электротехника» бүтэрэн, убайкылынын тутуу тэрилтэтигэр ОАО «ДСК» уот уонна гаас ситимин тардыыга идэтинэн бүтэһик күнүгэр диэри үлэһээбитэ.

Димабыт барахсан тыа сиригэр үөскээбит, улааппыт буолан, айылҕаны, онно сылдыһан бултуурун-алтыгырын сөбүлүүрэ – сайын айыы Томпово эбэтигэр-эһэтигэр оттоһон, бултаһан, дуоһуйан, эбэтин Екатерина Дмитриевна тотоойу аһын аһаан, тупсан кэлэрэ.

Саңа киһи кэлбитигэр «оҕом, чээ оҕо», улаатыгытыгар «чээкэ ханнаһый?» дии-дии оҕотун таптаан имэрийэ, кэпсэтэ оһорор буолара, «наһаа күллэримэн», «оонньоу онгостуман» дииң сэмэлиирэ, эбэбитин Дарья Федоровнаны «минньигэс да мин иннэххин» дииң баарынан хайгыһара. Кыра киһи-битигэр аат талар күммүтүгэр, биһиги эдэрдиин-эмэниин дьахтар аймах, бу-ити үчүгэй дииң мөккүһүү бөҕө.

Димабыт: «Уолбар бииргэ үөрэммит-дьарыктаммыт доворум Виктор Лебедев аатын биэрэбин», – дииң кытаанахтык эттэ. Иһиллээбит курдук уу-чуумпу буолла. Онтон эмискэ бары күлэн тоҕо бардыбыт – талан бүттэхпит ол.

Уолчаана кини ийэтин, математика учуутала Наталья Прокопьевна курдук, оскуоланы кыһыл көмүс мэтээлинэн бүтэриэҕин баҕарара. Балта Селена эмиэ мэтээлинэн бүтэрбитэ, билигин ФЭИ международный менеджмент салаатыгар 2 куурска үөрэнэр. Быраата Арсенна аҕалыы сыйһаннааҕа. Кырачаны улаханьык саңарыллыбат, аҕатын баҕата туоллар ханнык. Оскуола директоруһан 18 сыл үлэһээбит эһэтэ Степан Семенович, эбэтэ Елена Павловна Никифоровтар, саҕа, нуучча тылын уонна литературатын учууталлара. Иккиэн бииргэ оһорбуттара быйыл 60 сылын туолла. Аҕатын – Герман Степановиһы, Одунуга атаһа оонньоутугар Россия бастакы маастарын, Дима куруутун суохтуура, «аҕам баара буоллар...» диирэ.

Эрэллээх киһи буолан, дыһнээх, үтүөкэн доҕоттордооҕо. Оҕо сааһыттан аргыстаһа сылдыһар атастаах, тапсар табаарыстаах, эйбэс-сайаҕас, дьоллоох киһи этэ.

Орто дойдуга олус кылгастык кэлэн, ол эрээри ыал буолан, төрөспүт оҕо сылаас сытын билэн, бизэ ыйыгар диэри бэйэтэ биэбэйдээн, олох туһугар охсуһа сытан барахтаата... Олоххо тардыһыы, айыыта-харата суох ыраас санаа, ыра санаа барытын кыайыа диэбиһит ханна баарый?!

Ханнык да сымнаҕас, сылаас тыл ыар аһыны мүлүрүһпэт эрээри, дьон үтүө тылын, өйөбүлүн күүһүнэн олох салҕарар... Таптыыр кэргэниң, хараһыһар кыһамнылаах аҕам, күндү күтүөһүт – Димабыт биһи сүрэхпитигэр өрүү тыһынаах.

Димабыт 1988 сыллаахха муус устар 9 күнүгэр Горнай

күннэрбитин, ыар сүтүкүтүн тэңгэ үллэстибит амаһа санаалаах, аһыныгас сүрэхтээх дьоммутугар махтал буоллун. Этэнгэ буолун!

Оҕото, кэргэнэ, ийэ-кылына, уруу-аймах дьонно Томскайдар, Корякинар, Новгородовтар, Алексеевтар, Марковтар уонна Сидоровтар

Таптыыр кэргэниң, аҕабыт, эһэбит, убайбыт, таайбыт, сибээс, сыана ветерана, сельской сэйбэт депутата, коммунистическай үлэ ударнига, Саха республикатын «Норуот уус-уран айымньыта сайдыытыгар үтүөлэрин иһин» Бочуот знагың хаһаайына. Көбөкөн нэһилиэгин Ытык киһитэ Барамыгин Егор Васильевич олохтон барбыта бу дьыл ыам ыйын 29 күнүгэр номно 40 хонугун туолар.

Тахсар күнтэн үөрэн, сиэннэрин көрөн дьоллонон, айылҕалыын алтыһан күлэ-үөрэ сылдыбыта баара... Араҕат ыарахан ыарыы булан, биһиги кэккэбиттэн былдыһан барбыта хомотолооһон. Билигин да итэ-дэиһипит суох буолтун, ханна эрэ бултуу-алтыы сылдыһан сотору күлэн-үөрөн киирэн кэлиэ диих курдук саныыбыт. Түргэн түргэнник хааман, кинигинэиһэн ыллыы-ыллыы үлэли-хамныы сылдыһара бу баар курдук.

Кини 1945 сыллаахха, атырдьах ыйын 25 күнүгэр Мөлдөҕөйгө Ирина Егоровна, Василий Егорович Варамыгиннар баастакы күүтүүлээх оһонон күн сирин көрбүтэ. Оҕо сааһа төрөөбүт-үөскээбит Чабыгар, Бардылааҕар ааспыт. Оччотооҕу кэм кырыымчык оһоһор улааппыт буолан барыны бары харыстыыр-сыаналыыр, ханнык да үлэҕэ эппиэтинэстээхтик сыйһаннаһар этэ. Ийэбит-аҕабыт эрдэ өлөннөр убайым миэхэ самай күндү киһим этэ. Миһигитэн лаппа аҕа буолан оһолоон улаатыннарбыта, наар батыһыннара сылдыһар буолара. Убайым ыллыырын олус сөбүлүүрэ, мин наар иһтэр буолан улаханна уурбат курдуктун, кэлин улаатан баран кини кэрэ куолаһын үтүктэ сатыырым да, ырааһынан тийбэт этим.

Егор Васильевич элбэх атастардаах-доҕоттордоох этэ, дьон-сэргэ ытыгытыр-убаастыгыр киһилээх этэ. Трактор ыарахан үлэтин толору баһылаан түүннэри-күнүстэри үлэтигэр да буоллун, билэр-билбэт да дьонго, доҕотторугар, аймахтарыгар көрдөһүүлэрин быһа гыммакка кыаҕа баарынан көмөлөһөр буолара.

Аммосов аатынан совхозка Көбөкөнгө 1975 сыллаахха үлэли сылдыһан Сельскэй Сэйбэт депутатынан талыллан үлэһээбитэ. 1982 с. ЛТЦ-га үлэли сылдыһан коммунистическай үлэ ударнига буолбута. Манна көстөрүн курдук, кини хас биридии үлэтигэр ис дууһатыттан ылсан үлэтиирэ, тэрилтэтин иннигэр ыалдыра. Тэрилтэ араас мероприятиягыгар актыыбынайдык кыттары. «Сахателекомна» уһунугу үлэһэн 2008 сылан бочуоттаах сынһаланҕа барбыта. «Сибээс ветерана» үрдүк ааты ылбыта. Үлэтин быһыыгар араас фестивалларга, кэнсиэрдэргэ кыттан республика лауреата, диплома ааты элбэхтик сүкпүтэ. 2011 с. Саха республикатын «Норуот уус-уран айымньыта сайдыытыгар үтүөлэрин иһин» Бочуот знагың хаһаайына буолбута. Дьэиэ кэргэнигэр киһи кимиэхэ да тэңнэммэт киһибит этэ. Кэргэнэ ыалдыр буолан, оҕотун көрөн-хараһан дьэиэ ис-тас үлэтин ба-

рытын бэйэтэ онгоруо. Туохха барытыгар сүрдээх бүгүрү, туохтан да иннэн турбат буолара. «Дьэиэбэр-уоппар ыктарабын» дииң биридэ даҕаны үлэтин туора турбат буолаахтыга, син быыс-арыт булан быр-бааччы оһорбуттара.

Бултаан-алтаан, сир астаан, айылҕа сылдыһан дуоһуйа сынһанан кэлэрин олус сөбүлүүрэ. Бултуу бардар эрэ, Баай Байанайтан өттүк харалаах, илии тутуурдаах кэлэрэ. Аймахтарыгар булдуттан бэрсэн үөрдэрэ-көтүгэрэ. Үүтээн туттан элбэх баҕа санаалааҕа, ыччаттарын сиргэ-уокка сирдээхтик сылдыһары, чөл буолары ирдиирэ.

Күндү киһибиһигэр сүтэрбит ыар күннэрбитигэр кутурҕаммытын үллэстибит, күүс-көмө, өйөбүл буолбут бар дьоммутугар: аймахтарыгыгар, табаарыстарыгар, бииргэ үлэлиир коллегаларбар, дьүөгэлэрбэр, одноклассниктарыгыгар улахан махталытын тизрэдбит.

Кэргэнэ, кылыһа, сиэннэрэ, балтын дьэиэ кэргэттэрэ

Биһиги аҕабыт, эһэбит, таайбыт Тимофеев Андрей Иванович күн сириттэн күрэммитэ бу күннэргэ 3 сылын туолар.

Андрей 1952 с. бэс ыйын 8 күнүгэр Хатырыкка 5 оһолоох Кривогорницынар дьэиэ кэргэтэригэр иккис оһонон төрөөбүтэ. Эбэтин кытары бырааттарын, балтын тэңгэ оһолоһтута. Ийэтэ почта үлэһитэ, аҕата учуутал этилэр, иннэ гынан, киһэ утуйалларыгар биридэ дьэилэригэр кэллэлэрэ. Оҕо сааһа Хатырык Барылаһыгар ааспыт.

Оскуолаҕа үөрэнэн 8-с кылааһынан бүшпүт. Онтон ыла хара үлэҕэ эриллибит. Манҕай сылыһыттаабыт, онтон Арбынҕа баран трактористаабыт. 1972 с. Өлүөхүмүҕэ техникумга үөрэнэ барар, 1974 с. бүтэрэн техник-механик идэтин ылар. Хатырыкка кэлэн совхозка механигынан үлэтин саҕалыыр. Дьэ, ити кэмтэн ыла, кини дьылҕатын, олоһун техникаҕа анаабыта. 1975 с. армияҕа ыңгырыллар, идэтин эмиэ механиктыыр. 2 сыл сулуспалаан бүтэн, кэлэн М.К. Аммосов аатынан совхозугар ТБ инженеринэн ананар. Кыһын Искра биригээдэтигэр механигынан ананар. Онно тийээн миһигин көрсөн, сөбүлэһэн-таптаһан 1978 с. ыал буолбуппут. Икки өттүттэн аймахтарытын, доҕотторбутун ыңгыран уруу тэрийиһипит.

Үс кыыс оһону төрөтөн, дьэиэ туттан, сүөһү, сыгы ииттэн, балсы-

сына-трактор ылынан, хаһаа-ыһытыба тэриһэн ньир-бааччы олохтоох, улахан дьэиэ кэргэн дэтэн оһорбуппут. Вэйэбит 3 кыыспыт таһынан, Андрей Сийтэҕэ оһорор таайын (Бассабыык) Сэмэн кыргыттары 8 кылаас кэнниттэн биһиэхэ кэлэн 9-10 кылааска үөрэнэллэрэ. Андрейым 1982 с. КПСС эстигэр диэри партия чилинэ этэ. Олоххо актыыбынай позициялаах, туох да общественнай үлэттэн аккаастамматаҕа, нэһилиэккэ буолар уус-уран кэнсиэрдэр кинитэ суох буолбаттара, ылыһырын олус сөбүлүүрэ.

1983 с. Хатырык орто оскуолатыгар «Мастер производственного обучения» дииң оһолору техникаҕа үөрөһүтэ, маастардабыта. Элбэх уолаттары суоппар, тракторист идэтигэр үөрөһүтэ. Билигин кини үөрөһүт уолаттара Хатырыктааҕы ДЕПО туруу үлэһиттэрэ, бары бэйэлэрэ техникалаахтар, Андрей Ивановичка өрүү махтана саныылар, өйдүүлэр.

Ханна да үлэһээтэҕинэ, куруук хайрабылҕа сылдыһар, үлэтигэр бэринилээх, эппиэтинэстээх этэ, ол туоһунан элбэх аһа-сааннаах грамоталара, дипломнара, Махтал суруктара буолаллар. Үлэтин таһынан, ытыһылар быбардарга өрүү комиссияҕа талыллан үлэлиирэ. Кэнсиэргэ хор таһаарааччы этэ, сыанкаларга оонньоура. Нэһилиэк депутата буола сылдыһыта.

Андрей тыаҕа сылдыһан бултуурун, балыктыырын, отоннуурун, оттуурун олус сөбүлүүрэ. Хара өлүгэр диэри сиэннэрин тракторыгар тизээн тыаҕа, айылҕаҕа илдээн күүлэйдэтэрэ. Сиэннэрэ билигин даҕаны ону, субу баардыы кэпсэтэллэр.

Эһэбит, аҕабыт элбэх табаарыстардаах, доҕоттордоох, аймахтардаах. Куруук кэла, билсэ-көрсө тураллар. Ол курдук, тиһэх суолдугар кэлэн аһыһытын тэңгэ үллэстибиттэрэ. Эһэбит, аҕабыт ситэ оһорботох оһоһон 7 сиэннэрэ, 3 кылыһа, күтүөттэрэ ситэриэхтэрэ.

Барахан кэмнэрбитигэр күүс-көмө, өйөбүл, сүбэ-саргы буолбут бары табаарыстарыгар, правительството автопаркатын суоппардыгар, бииргэ үлэһээбит коллегаларыгар, бары аймахтарыгыгар, чугас дьоннорбо махталытын тизрэдбит. Аҕабыт, эһэбит кэрэни кэрэхсиир уйан дууһата, сырдыкка, олоххо тардыһар күүстээх санаата биһиги өйбүтүгэр, сүрэхпитигэр үтүө холобур, ыраас өйдөбүл буолуохтара. Кини биһиги сүрэхпитигэр өрүү баар, хаһан да умнуохпунт суоҕа.

Кэргэнэ, кыргыттары, күтүөттэрэ, сиэннэрэ, балыстары, бырааттары

4 №-дээх «Чир» МБДОУ коллектива бииргэ үлэлиир коллегабытыгар Ноговицына Анна Андреевна эһэтэ ГВАРИЛЬЕВ Петр Петрович уһун, ыарахан ыарыһтан олохтон туораабытынан дириг кутурҕаммытын тизрэдбит. Е.П. Сивцев аатынан 2 Хомуस्ताах орто оскуолатын коллектива бииргэ үлэлиир коллегаларытыгар, социальный педагог Аргунова Ирина Васильевна, директоры иһтэр үлэҕэ солбуйааччы Копырина Надежда Андреевна, ИЗО, черчение учууталыгар Копырина Любовь Андреевна, саҕа тылын уонна литературатын учууталыгар Аргунова Мариана Васильевна, бары аймахтарыгар, оһолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр таптыыр ийэлэрэ, эбэлэрэ, Нам улуунун Ытык киһитэ, сэрии, үлэ, тыл ветерана, 2 Хомуस्ताах нэһилиэгин бири бастың маяк үлэһитэ, Герой-ийэ КОПЫРИНА Ирина Андреевна ыарахан ыарыһтан бу олохтон туораабытынан дириг кутурҕаммытын тизрэдбит. Таптаһаһа ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, үлэ, тыл ветерана, Нам олохтооҕо ОЛЕСОВА Акулина Дмитриевна ыам ыйын 23 күнүгэр 91 саһыгар күн сириттэн туораабытын диригтик куруутун туран иһитинэрэбит. Күндү киһибит уһун сылларга быраһай. Оһолору, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ Биригэ үлэлиир табаарыспыт Олесов Михаил Львовичка, дьэиэ кэргэттиригэр, биригэ төрөөбүттэригэр таптаһаһа ийэлэрэ, эбэлэрэ, хос эбэлэрэ, Нам нэһилиэгин олохтооҕо, үлэ, тыл ветерана ОЛЕСОВА Акулина Дмитриевна уһун, ыарахан ыарыһтан олохтон туораабытынан дириг кутурҕаммытын тизрэдбит. «Быйан» ХЭТ коллектива

Күндүк саныыр саңаспытыгар Анастасия Петровна Степановаҕа, оһолоругар Еленаҕа, Петяҕа таптаһаһа ийэтэ, эбэлэрэ ТИХОНОВА Анна Ивановна ыарахан ыарыһтан өлбүтүнэн оһолоругар, сиэннэригэр, чугас дьонугар, аймахтарыгар дириг кутурҕаммытын тизрэдбит. 1 Хомуस्ताахтан Степановтар, Федоровтар, Сосолетиннар, Лихановтар Убаастыыр аймахтарыгыгар Анастасия Петровна, Антонина Петровна, Альбина Петровнаҕа, Евдокия Петровнаҕа, кинилэр дьэиэ кэргэттиригэр таптаһаһа ийэлэрэ, эйбэс эбэлэрэ, хос эбэлэрэ, бары Кутуковтар аймах ытыктыыр саңаспыт ТИХОНОВА Анна Ивановна уһун, ыарахан ыарыһтан күн сириттэн барытыннан дириг кутурҕаммытын тизрэдбит. Намтан, Модуттан, Дьуокусайтан, Чыппараттан Кутуковтар аймах Нам начальнай оскуолатыгар диригторунан үлэһээбит коллегабыт Зырянова Антонида Петровна күн күбэй ийэтэ, коллегабыт Ноговицына Марина Петровна эбэтэ ТИХОНОВА Анна Ивановна уһун, ыарахан ыарыһтан күн сириттэн барытыннан оһолоругар, бары аймахтарыгар дириг кутурҕаммытын тизрэдбит. Нам начальнай оскуолатын коллектива

Редактор В.Г. КАСЬЯНОВ ОТДЕЛАР: редакторы солбууааччы — 41496, суругу тиһии, хаһыаты тангы — 41332, бухгалтерия — 41141, факс — 41141, 41496.

Тэрийэң таһаарааччылар: СП Правительствота, «Нам улуунун «Эңсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральная сулууспа СП управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — ПИ №ТУ14-0216. Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтигин, дьэиэти аадырыһын чопчу ыйың. Редакцияҕа киирибит суруктар төһөрүллүбөтэр. Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи биир буолбат. «ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4. E-mail: Namtsy41141@mail.ru; editor@namtsy.sakha.ru

«Эңсиэли» хаһыат РИС талыһына, таңыһына уонна бэчээттиир сыаҕар бэчээттэннэ. Аадырыһа: Нам сэл. Заложная уул. N4 Формата А3. Кээмэйэ 1,5 бэчээт. лисс Көгүлү сыананан атыһыланар Индекс — Р005. Тираһа — 2190 Бэчээкэ илии баттаньтын графига — 12:00 с. 27.05.2014 с. Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 с. 27.05.2014 с.